

Portret van Canadese bevrijder private Gaston Nadeau

Tekst: Tonnie Vehof

Speciaal vanwege de herdenking van 75 jaar vrede en veiligheid is de *Stichting Faces to Graves* opgericht. Deze stichting heeft als doel de ruim 6000 Canadese geallieerde soldaten die bij de bevrijding van Nederland omkwamen een gezicht te geven. De meesten van hen liggen op de begraafplaatsen in Bergen op Zoom, Groesbeek en Holten.

Op de Canadese begraafplaats in Holten liggen 1394 Canadese militairen begraven. Achter elke naam rust een persoon, een familie, vrienden en een grote leegte. Ik ging op zoek naar het levensverhaal van Gaston Nadeau, op 24-jarige leeftijd als Canadese soldaat op 12 mei 1945 in Diepenheim verdronken, drie keer begraven en rust op het ereveld in Holten. Via de sociale media vond ik aanknopingspunten, waarna familieleden werden aangemoedigd om foto's, documenten, herinneringen en krantenberichten met mij te delen.

1921 Saint-Germain, Quebec

Joseph Herménégilde Gaston Nadeau, roepnaam Gaston werd geboren 21 april 1921 te Sainte-Germaine du Lac-Échemin, Dorchester County als zoon van Evangelist Nadeau en Honorine Doyon. Op de boerderij van zijn ouders groeide Gaston op samen met 5 broers en 5 zussen: Bernadette (1918), Maurice (1919), Léonard (1923), Bellarmin (1924), Rémi (1926), Nelson (1927), Marie-Andréa (1928), Aldéa (1930), Anonyme (1937) en Lise (1944). Zijn ouders hadden een boerderij vlakbij de

school van Saint-Germain Station. Na de lagere school ging hij een paar jaar naar de landbouwschool maar op zijn 14e ging hij aan de slag op de boerderij van zijn vader, want daar werd hij node gemist.

Kaart Provincie Quebec met geboorteplaats Gaston Nadeau

1939 Weg van ouderlijk huis

Hij verhuisde in 1939 naar Timmins in Ontario, op 1200 km van zijn ouderlijk huis waar hij vrachtwagen- en taxichauffeur werd.

1942 Trouw aan het Canadese leger

Canadese boerenjongens gingen vroeger in het leger meestal voor het geld en voor het avontuur. Zo ging het ook met Gaston die 21 jaar was toen hij zich als vrijwilliger meldde bij de Canadian Army in Toronto. De uitslag van de keuring wees uit dat hij gezond was, stevig, stabiel en energiek. Hij had belangstelling voor het leger, maar was bang wel om te gaan waar de noodzaak het grootst was. Zijn ambitie was om *Military Truck Driver* te worden. Hij werd geschikt verklaard waarna hij het *Attestation Paper of the Canadian Army* ondertekende. Met deze handtekening beloofde hij tevens trouw aan het Canadese leger. Bij zijn indiensttreding kreeg hij als registratienummer B-137524.

De moeder van Gaston

Met hoed vader Nadeau met zoon Gaston

Foto boerderij familie Nadeau in Saint Germain Lac Etchemin (2015)

1943 Geen soldij voor private (pte) Nadeau

Eerst werd hij als cadet ingedeeld bij de TOS Voltigeurs van Quebec waar hij een opleiding volgde in de trainingsbasis Camp Valcartier (Quebec) en Camp Aldershot (Engeland). Daar kreeg hij de militaire rang van private (pte). Hij werd naar Italië gestuurd om daar te vechten met het Canadese bevrijdingsleger. Toen hem twee keer soldij werd ingehouden leerde hij de mores van de krijgsmacht kennen. De 1^e keer toen de pelotonscommandant tijdens een morgenparade zei dat hij zijn geweer niet goed had schoongemaakt. De 2^e keer omdat hij onzorgvuldig had gehandeld bij het uitdelen van een noodrantsoen voor het peloton.

1944 Verblijf op hospitaalschip

In oktober 1943 werd Gaston met zijn eenheid in gezet bij de strijd tegen de Nazi's in Italië. In die strijd werd zijn peloton hevig onder vuur genomen. Private Gaston Nadeau raakte daarbij ernstig gewond. Met zeven schotwonden aan zijn linker bovenbeen werd hij overgebracht naar het hospitaalschip *Empire Clyde* voor een revalidatie van 55 dagen. De ouders werden geïnformeerd dat hun zoon nog leefde. Op zijn ongevalenlijst werd aangetekend "dat de patiënt een mank linkerbeen had en de komende 90 dagen niet fit genoeg zou zijn om terug te keren in het leger." Toch werd hij ontslagen en keerde in april 1944 voor verder herstel terug naar Engeland. Drie maanden later werd hij ingedeeld bij het 22^e Regiment van het Royal Canadian Army Service Corps (RCASC). Op de boerderij van zijn ouders werd op 18 juni 1944 Gaston's jongste zusje Lise Nadeau geboren.

Hospitaalschip Empire Clyde

1945 Frontsoldaat in Noordwest Europa

Private Gaston Nadeau werd in februari naar het front gestuurd in Noordwest Europa waar hij zich aansloot bij het 4^e Medium Regiment. Dit peloton viel onder het 2^e legerkorps van de Royal Canadian Artillery. De gevechten waren hevig en Nederlandse steden en dorpen werden bevrijd. Na de bevrijding van Nederland hadden manschappen van het 23th Canadian Field Regiment en het 4^e Medium Regiment een tentenkamp opgeslagen op een terrein naast de boerderij van de familie Bouwmeester (erve 'n Haijker). Vermoedelijk verbleef Gaston hier ook, de Canadese bevrijders waren in afwachting van hun terugreis naar Canada.

Zaterdag 12 mei – Verdrongen tijdens het baden in de vijvers van een molen

Een mooie voorjaarsdag, zeven dagen na de bevrijding van Nederland. Uit getuigenverklaringen valt op te maken welk drama zich die zaterdag in Diepenheim had afgespeeld. De manschappen van het 4^e Medium Regiment hadden deze zaterdag verlof gekregen van de pelotonscommandant voor een "authorized recreational parade". Gaston ging met vijf andere soldaten, Auchu, Austin, Bernard, Day, en Stratford zwemmen in de watermolenkolk van de Diepenheimse Molenbeek. Hij kon niet goed zwemmen daarbij gehinderd door zijn manke been en hield zich op dichtbij de oever in ondiep water. Totdat een van zijn dienstkameraden zag dat Gaston plotseling verdween in het diepe water. Pogingen om hem te redden waren tevergeefs. Waarschijnlijk was hij door een diep gat, ontstaan door het rondkolkende water naar beneden gezogen wat hem fataal werd. Pogingen om hem te reanimeren mochten niet baten, een legerarts stelde vast hij was gestorven door verstikking als gevolg van verdrinking. De tragische gebeurtenis had veel impact op de vastberaden kameraadschap binnen het 4^e Medium Regiment. Private Gaston Nadeau was nog maar 24 jaar toen zijn ouders, broers en zussen in Sainte-Germaine du Lac Etchemin het droevige bericht kregen dat hun zoon in Diepenheim door verdrinking om het leven was gekomen. Vijf maanden later werd door de provincie Ontario een bewijs van overlijden opgemaakt, met als omschrijving van de doodsoorzaak *Drowned while bathing in a mill pond's*.

MEDICAL CERTIFICATE OF DEATH			
23. DATE OF DEATH		12th 1945	
(Month by name)		(Day)	(Year)
24. I HEREBY CERTIFY that I attended deceased from 19 to 19, and last saw him alive on 19			
I		CAUSE OF DEATH	
Immediate cause Give disease, injury, or complication which caused death, now the mode of dying, such as heart failure, asphyxia, asthma, etc.		(a) Drowning	
Morbidity conditions, if any, giving rise to immediate cause. (stated in order proceeding backwards from immediate cause).		(b) due to	
II		Other morbidity conditions (if important) contributing to death but not causally related to immediate cause.	
25. If a woman, was the death associated with pregnancy? Duration		26. Was there a surgical operation? Date of operation	
27. If death was due to external causes (violence) fill in also the following:—		28. Was there an autopsy?	
Accident, suicide or homicide? Accident		Date of injury	
Manner of injury Drowned while bathing in a mill pond's		(How sustained)	
Nature of injury		Specify whether injury occurred in INDUSTRY, in HOME, or in PUBLIC PLACE	

Provincie Ontario, akte van overlijden

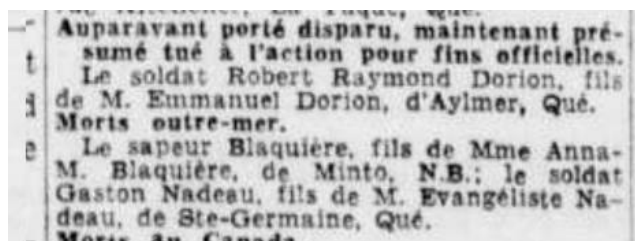
Drie keer begraven

Eerst werd het slachtoffer begraven langs een wegberm in de bebouwde kom van Diepenheim. Daarna werd hij overgebracht naar de algemene begraafplaats van Diepenheim en werd begraven naast de eregraven van de Britse militairen Stacey en Wilson. Op 9 augustus 1946 werd hij herbegraven op het ereveld van de Canadese militaire begraafplaats in Holten, in Plot 12, Rij H, grafnummer 13. Op 8 juni 1945 werd door het ministerie van defensie een lijst vrijgegeven van soldaten uit de provincie Quebec die in de Tweede Wereldoorlog waren gesneuveld waaronder Gaston Nadeau. De lijst werd gepubliceerd in de krant *Le Soleil (Quebec)* onder de kop *Les pertes de l'armée*.

De oorlog was voorbij maar Gaston Nadeau keerde nooit meer naar zijn vaderland terug.

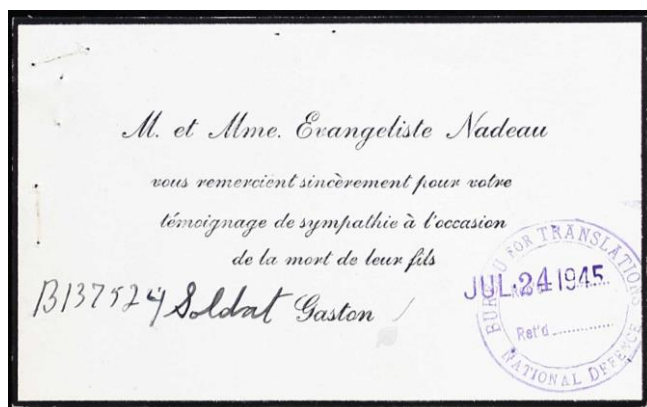

Le Soleil (Quebec) van 8 juni 1945

Gestorven in het buitenland – Gaston Nadeau

Het ministerie van defensie stuurde vervolgens een condoleancebrief naar de ouders om medeleven te betuigen met de dood van hun geliefde zoon, met als reactie een dankbetuiging.

Juli 1945 – Dankbetuiging ouders Nadeau

12-5-45		AWARDS—CANADIAN ARMY (ACTIVE)		1965	CB.
NADEAU Gaston		B-137524	Sol.	FILE NO. 405-N-3699	
SURNAME (IN BLOCK LETTERS)	CHRISTIAN NAMES	REG. NO.	RANK ON DISCHARGE	C.A.S.F. UNIT	
WAR SERVICE					
BADGE					
(CLASS)	No.	DATE DESPATCHED:			
ADDRESS:					
CAMPAIGN MEDALS		REGISTRATION NUMBER AND DATE DESPATCHED			
1939-45 Star		3847			
Italy Star		20-10-49			
France & Germany Star					
Defence Medal					
War Medal					
CVSM & Clasp					
(THE REVERSE TO BE USED FOR ESTATE PURPOSES)					

Voor zijn verdiensten in the Royal Canadian Army ontving Gaston 6 medailles.

1948 Adoptie graven

In 1948 gaf **The Commonwealth War Graves Commission**, eigenaar van het ereveld van de Canadese begraafplaats in Holten, toestemming aan Nederlandse burgers om een graf te adopteren. Ook mevrouw Sien Brouwer – Tiemens, wonende Stedeke 247 te Diepenheim kreeg toestemming om het graf van Gaston Nadeau te adopteren. In een brief van 5 maart 1948 aan de familie Nadeau schreef Sien Brouwer *"Ik ben zelf moeder en ik stel me voor dat je wat troost zult krijgen als je hoort dat je zoon of echtgenoot die hier is begraven niet vergeten wordt."* In de jaren '90 werd het adopteren van oorlogsgraven afgeschaft.

Invoegen Foto Beeldbank Diepenheim Foto 4927.

Full name: NADEAU, G	Nationality: Canadian
Serial Number: B-137524	Rank: Private
Army formation: RCAC	Religion:
Temporarily buried:	Born:
Permanently buried:	K I A: (Died of wound): (reported missing):
Canadian Military Cemetery, HOLTEN	Died 12-5-45
Plot: XII Row: H Grave: 13	

War Graves Committee: HOLTEN
Family address:
Adoption address:
Mrs. S. Brouwer - Tiemens Molenaar, DIEPENHEIM
Correspondence:

Grafadoptie door mevrouw Brouwer-Tiemens uit Diepenheim

1985 Opdat wij mochten leven

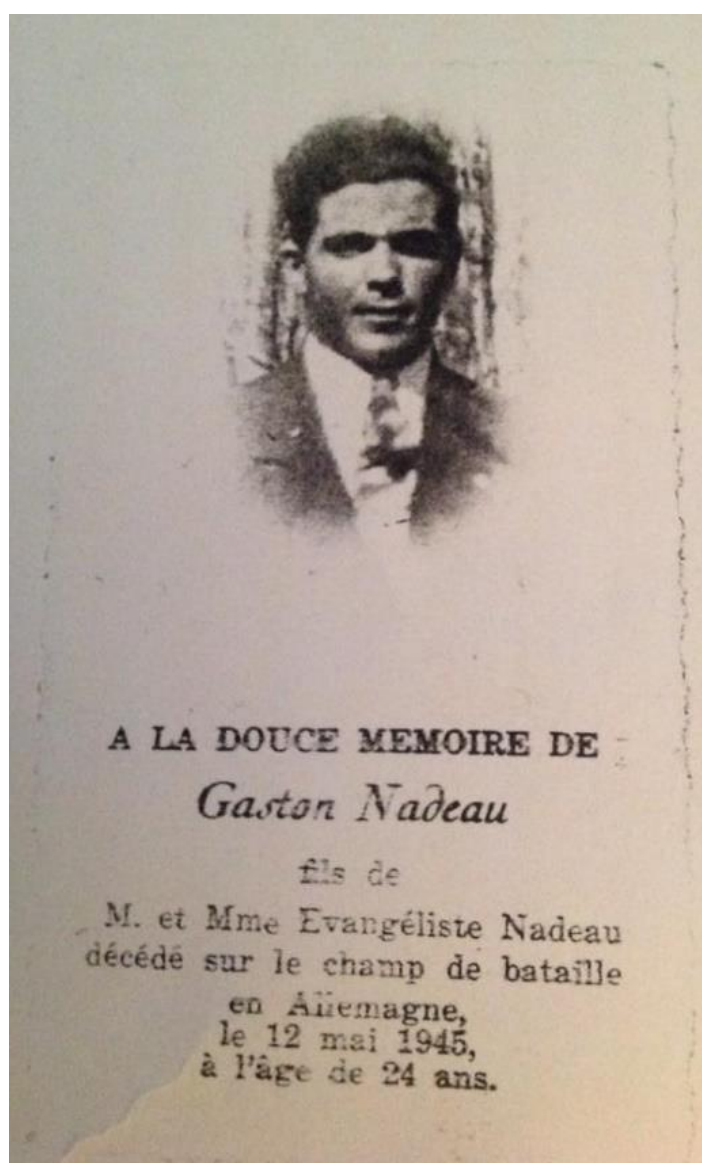
In de jaren tachtig schreef Diepenheims chroniqueur Wim Rietman in de Twentsche Courant verhalen over Diepenheim met als titel *Dag Stedeke van Gisteren*. Op 16 maart 1985 verscheen van hem het artikel *Opdat wij mochten leven* over de bevrijding van Diepenheim op 1 april 1945, en passant schreef hij een paar regels over de Canadees Gaston.

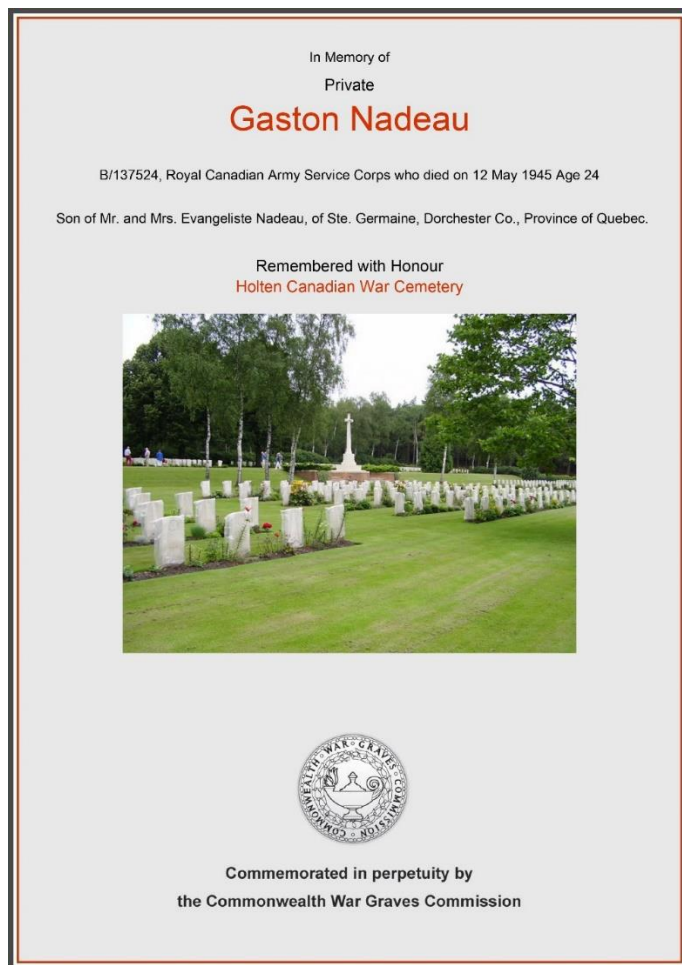
1995 Blij kun je eigenlijk niet zijn

Bij de 50-ste verjaardag van de bevrijding verscheen in Diepenheim het boek *Blij kun je eigenlijk niet zijn* met een hoofdstuk over de tragische dood van Gaston Nadeau.

Grafsteen Private Gaston Nadeau

Tot slot

Met dit verhaal heeft Gaston Nadeau na 75 jaar eindelijk een gezicht gekregen.

Met een woord van dank aan:

Henk Vincent van het Informatiecentrum Canadese Begraafplaats Holten (ICB) voor het beschikbaar stellen van service files.

Bibliotheek Lac-Étchemin, Karina Douglas.

Martha Brouwer, Zutphen.

Bibliotheek, Public Library Timmins, Ontario.

Historische vereniging Etchemins Généalogie & Histoire.

Dan Côté, Germaine Lessard & Louise Nadeau.

www.canadesebegraafplaatsholten.nl

And brothers can't you see: This is not the way we put an and to war

(Universal soldier, Donovan)